

Vastgesteld verslag

Betreft

Nationaal Beraad Digitale Overheid

Vergaderdatum en -tijd

7 juli 2015, 15.00-16.30

Deelnemers

Bas Eenhoorn (Digicommissaris, voorzitter), Hans van der Stelt (Bureau Digicommissaris), Bianca Rouwenhorst (Bureau Digicommissaris), Nicole Stolk (V&J), André van der Zande (VWS), Bernard ter Haar (SZW), Caroline Kollau (Fin), Simone Roos (BZK), Bertholt Leeftink (EZ), Peter Heij (I&M), John Liestro (Def), Hans Blokpoel (Manifestgroep), Gerdine Keijzer (Klein Lef), Jantine Kriens (VNG), Gerard Beukema (IPO) en Dorien van den Berg (Bureau Digicommissaris/verslag)

Afwezige deelnemers

Ronald van Roeden (BZ), Ronald Barendse (Manifestgroep), Albert Vermuë (UvW), Marjan Hammersma (OCW), Michiel Boots (AZ)

Contactpersoon

Dorien van den Berg
dorien.berg@digicommissaris.nl

Datum

7 juli 2015

Kenmerk

2015-0000658280

Bijlagen

1. Opening en mededelingen

De Digicommissaris heet de leden van het Nationaal Beraad van harte welkom. De vergadering van vandaag is ingelast om twee redenen. Ten eerste om de besluitvorming over de vrijgave van middelen -afkomstig van de *aanvullende post*- nog tijdig te kunnen verwerken in de Augustusbrief ten behoeve van de Miljoenennota 2016.

Ten tweede om de gedachtewisseling over de governance of besturing van de Digitale Overheid te vervolgen, waarbij zowel het langere termijn perspectief -de 'stip op de horizon'- als de betekenis daarvan voor de inrichting van de besturing in het 'hier en nu' aan de orde zijn. Beide onderwerpen staan centraal op de agenda.

De Digicommissaris geeft te kennen dat er afgelopen half jaar grote stappen vooruit zijn gezet: inhoud, sturing en financiën zijn met de vaststelling -door het kabinet- van het Digiprogramma, de interbestuurlijke governance en de financiële spelregels bij elkaar gebracht. Ook zijn de structurele tekorten op de bestaande e-voorzieningen opgelost. Met andere woorden: de basis van de GDI is op orde gebracht. Nu kan en moet vol worden ingezet op gebruik, doorontwikkeling en innovatie. En dit is hard nodig. Immers, de ontwikkeling van digitale overheidsdienstverlening in Nederland stagneert. En uit de laatste rapporten vanuit de EU blijkt dat Nederland zelfs verder afzakt in de rangorde. Vergeleken met landen die beter pres-

teren, valt op dat politieke ambities in die landen hoog zijn om aan te sluiten op de zich snel ontwikkelende digitalisering van de samenleving. Ook valt op dat politieke sturing in die landen eenduidiger en krachtiger is georganiseerd. Niet zelden is er sprake van doorzettingsmacht. Zo ver zijn we nog niet in Nederland. Het is van belang niet te wachten tot bijvoorbeeld de wet op de Generieke Digitale Infrastructuur er is, maar dat we nu overheidsbreed gezamenlijk doorpakken en stappen vooruit zetten. In deze context zou ik graag met u het gesprek voeren over de toekomstige besturing van de Digitale Overheid en de stappen die we in dat licht nu –met urgentie- moeten zetten.

Mededelingen:

- In het Nationaal Beraad van 30 september 2014 is besloten het bedrijfsleven geen vaste zetel te geven, maar wel uit te nodigen als de agenda daartoe aanleiding geeft. Voor de vergadering van 8 september zal VNO/NCW worden uitgenodigd. In elk geval voor het agendapunt rondom de voortgang op het eIDstelsel.
- Bij BZK zal vandaag worden bekend gemaakt wie de kwartiermakers / beoogd DG's en directeurs zijn, die de reorganisatie van het departement verder ter hand zullen nemen. Met deze benoemingen zijn personele wisselingen te verwachten in de verantwoordelijkheid voor beleidsterreinen en –dossiers, ook op het terrein van de Digitale Overheid. Zodra bekend, zal Simone Roos daar melding van maken (het overzicht van benoemingen zal bij het verslag worden gevoegd)
- Naast de toekomstige besturing, is er de verkenning naar de gezamenlijke inhoudelijke visie. Deze wordt door Bureau Digicommissaris opgestart, in nauwe samenwerking met BZK, EZ en VNG. Vanzelfsprekend zullen de komende maanden alle andere partijen worden betrokken.

2. Conceptverslag 18 mei 2015

Ten aanzien van het verslag is bij de agenda een voorgestelde wijziging van EZ opgenomen met betrekking tot het onderwerp standaardisatie. Naar aanleiding hiervan ontstaat discussie over hoe vrijblijvend deze resultaatafspraken zijn voor de gemeenten. Afgesproken wordt dat hier door Bureau Digicommissaris, samen met de VNG en BZK, nader naar wordt gekeken. Naar aanleiding van dit onderwerp wordt ook de vraag gesteld hoe inzichtelijk wordt gemaakt op welke wijze invulling wordt gegeven aan informatiebeveiliging, aangezien hierbij afhankelijkheden in de keten bestaan. Afgesproken wordt dat zal worden gekeken hoe dit kan worden opgepakt. De regieraad Interconnectiviteit is hiervoor de juiste plek. Ook wordt gevraagd of niet opnieuw moet worden gekeken naar de scope en samenstelling van het Forum Standaardisatie. Bureau Digicommissaris zal hierover in gesprek gaan en de uitkomst wordt teruggekoppeld aan het Nationaal Beraad.

3. Financiën: bestedingsplannen

In de vorige bijeenkomst van het Nationaal Beraad is gevraagd om een advies van de regieraden ten aanzien van de bestedingsplannen 2016. Dit heeft geleid tot de volgende voorstellen voor besluitvorming door het Nationaal Beraad:

Het Nationaal Beraad keurt de bestedingsplannen 2016 goed en geeft daarmee de daarin gevraagde middelen voor 2016 uit de Aanvullende Post GDI voor verwerking in Augustusbrief 2015 vrij;

Het Nationaal Beraad stelt voor Bestedingsplan 4.4 Digipoort PI afzonderlijk middelen ter beschikking ter dekking van de kosten van de 'managed service laag' voor zowel 2015 als 2016. Het geheel blijft binnen de totale financiële kaders van de Aanvullende Post.

Er zijn vragen over het feit dat de bestedingsplannen alleen getoetst zijn op basis van niet-inhoudelijke criteria. Toegelicht wordt dat dit advies nu inderdaad hoofdzakelijk gebaseerd is op een tweetal niet inhoudelijke, procedurele criteria, waarmee is getoetst of de bestedingsplannen financieel deugdelijk zijn onderbouwd. Dit heeft te maken met de beperkte tijd en de urgentie van de vrijgave van de middelen om de continuïteit van de voorzieningen te borgen. Op dit moment worden in de regieraden gesprekken gevoerd over hoe dit proces beter vorm kan krijgen. Ook worden er criteria opgesteld in de regieraden waartegen nieuwe bestedingsplannen zullen worden getoetst. Daarnaast wordt er in de regieraden verder gesproken over samenhang met andere voorzieningen, doorontwikkeling, genericiteit etc. Dit kan leiden tot wijziging van accenten. Wijzigingen komen terug in het Nationaal Beraad, net als keuzes ten aanzien van eventuele onderuitputting van de Aanvullende Post. Ook wordt het Nationaal Beraad inzicht gegeven in de besteding en uitputting van de middelen.

Door het Nationaal Beraad wordt besloten om:

- de middelen uit de aanvullende post voor de bestedingsplannen 2016 beschikbaar te stellen per Augustusbrief;
- in het najaar een inzicht te verschaffen in de besteding en uitputting van de middelen per voorziening aan het Nationaal Beraad.

4. Governance: streefbeeld en rolverdeling

De Digicommissaris geeft aan dat er een ronde langs de individuele leden van het Nationaal Beraad is gemaakt waarin is gesproken over het streefbeeld ten aanzien van de governance. Daarbij maakt hij de opmerking dat besluitvorming over eventuele wijziging van politieke verantwoordelijkheden vanzelfsprekend aan het kabinet is en doorgaans alleen ten tijde van de kabinetsformatie aan de orde is. Het gaat nu dus vooral om de wijze waarop de verantwoordelijkheid van een bewindspersoon goed kan worden waargemaakt en hoe we 'vandaag de dag' de sturing op de GDI eenduidiger en effectiever kunnen inrichten.

Bianca Rouwenhorst geeft een presentatie. Zij schetst daarin de oogst van de gevoerde gesprekken en hoe dit heeft geleid tot de conclusies en het streefbeeld dat is opgenomen in de notitie die de leden van het Nationaal Beraad hebben ontvangen.

De leden van het Nationaal Beraad onderschrijven het streefbeeld waarbij er één politiek verantwoordelijke komt die verantwoordelijk is voor beleidsontwikkeling, het (laten) realiseren/ontwikkelen en (laten) beheren van de voorzieningen. En die tevens de financiële verantwoordelijkheid draagt voor de GDI-voorzieningen.

Naar aanleiding van de presentatie wordt de discussie gevoerd over de scope. Welke is dat als je spreekt over één politiek verantwoordelijke voor de “de digitale infrastructuur”, de “digitale overheid” of “iets ertussenin”? Ook de relatie met de digitalisering binnen sectoren, als onderwijs, zorg en welzijn is –vanwege mogelijke interdependenties– van belang. Aangegeven wordt dat de politiek verantwoordelijke in elk geval over de ‘nationale of generieke digitale infrastructuur’ moet gaan en mogelijk ook over aspecten als open data en randvoorwaardelijke wet- en regelgeving. Ook wordt de vraag opgeworpen of de huidige verantwoordelijkheidsverdeling binnen en tussen bestuurslagen nog wel past bij deze tijd en de veranderende digitaliserende maatschappij. Afgesproken wordt om in de transitiefase op weg naar de kabinetsformatie, in samenhang met de strategische verkenning naar de visie, de scope te onderzoeken en te bepalen.

Simone Roos geeft aan dat het streefbeeld bij BZK tot discussie heeft geleid. Het streefbeeld is conceptueel logisch, maar de ervaringen van het verleden hebben geleid tot terughoudendheid bij BZK om de rol van opdrachtgever en de verantwoordelijkheid voor financiën op te pakken. Zij vraagt de leden van het Nationaal Beraad om hulp om deze rol en de daarbij behorende verantwoordelijkheden in te vullen. Kennis en kunde kwamen in alle gesprekken al naar voren als belangrijke randvoorwaarde, maar ook de toepassing van de spelregels zijn nodig om niet opnieuw in de situatie van het verleden te belanden.

Door verschillende leden van het Nationaal Beraad wordt aangegeven dat BZK het aangewezen departement is om het belang van de digitale overheid te dienen, het raakt immers de verbinding tussen de overheid en burgers en de lijnen van rijk en medeoverheden komen bij BZK bij elkaar. Tegelijkertijd wordt daarbij ook aangetekend dat er begrip is voor de vraag om hulp en het bieden van comfort bij de invulling van deze verantwoordelijkheden door BZK.

Naar aanleiding van het streefbeeld wordt stilgestaan bij het “Bestuurlijk Overleg beheerder”. De vraag wordt opgeworpen of dit nu de juiste naam is voor het overleg en wat in dit overleg wordt besproken. Dit overleg ondersteunt primair de eigenaar in de sturing op de beheerorganisatie. De kennis van de “grote” afnemers van de beheerorganisatie wordt hierbij betrokken. Ten aanzien van de naam wordt afgesproken dat er wordt gezocht naar een passender naamgeving.

Een ander punt dat naar voren wordt gebracht is de vraag of er –gelet op het urgentie– wel moet worden gewacht tot een volgende kabinetsformatie om te komen tot één politiek verantwoordelijke voor de digitale overheid of Generieke Digitale Infrastructuur. Als dit het streefbeeld is, dan zou het Nationaal Beraad een voorstel daartoe ook kunnen voorleggen aan de politiek.

Het volgende wordt besloten:

- het gezamenlijk streefbeeld wordt vastgesteld en geeft vanaf nu richting aan de rollen en verantwoordelijkheidsverdeling ten aanzien van de GDI;

- de Digicommissaris sondeert bij het kabinet of er draagvlak is om binnen de resterende kabinetsperiode verantwoordelijkheden ten aanzien van de digitale overheid te herschikken;
- bureau Digicommissaris gaat met BZK in gesprek over de vraag wat nodig is om de kennis en kunde op peil te krijgen, zodat de rol van opdrachtgever goed ingevuld kan worden;
- de rolverdeling voor de huidige GDI voorzieningen, zoals voorgesteld in de notitie, wordt vastgesteld. Daarbij zal in overleg met AZ worden bekeken of verschuiving van beleidsverantwoordelijkheid op Digipoort en Diginetwerk in de Ministeriële Commissie dient te worden bekrachtigd, of dat dit met de betreffende ministers kan worden geregeld;
- in het Nationaal Beraad van 8 september zal de stand van zaken met betrekking tot de verdere uitwerking worden gedeeld.

5. Rondvraag

Hans Blokpoel verzoekt om het onderwerp Digitaal 2017 te agenderen, met name de wenselijkheid van een uitvoeringstoets en de financiële consequenties van Digitaal 2017. Dit onderwerp is geagendeerd bij de regieraad Dienstverlening.

De voorzitter dankt de deelnemers aan het Nationaal Beraad voor hun constructieve inbreng en sluit de vergadering.